

HUSZTI ÉVA

Tudományos munka a Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karán

„Főiskolai karunk tudományos közleményeinek immár harmadik kötetét veheti kézbe a Tisztelt Olvasó. A kötet megjelentetését arra az időpontra időzítettük, mikor intézményünk 15 éves jubileumát ünnepli. Bár 15 év nem nagy idő egy felsőoktatási intézmény életében, kötetünk mégis arról árulkodik, hogy sikerült megteremteni karunkon a tudományos munka alapfeltételeit, s kialakultak olyan területek, melyek kutatása immár évtizedes múltat tekint vissza” – olvashatjuk a harmadik tudományos közlemény előszavában dr. Lukácskó Zsolt főigazgató, valamint dr. Fábíán Gergely tudományos főigazgató-helyettes bevezető sorait.

De mi is volt a harmadik előtt?

Az akkori DOTE Egészségügyi Főiskolai Kar Tudományos Közleményei első száma 1998-ban jelent meg, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy hagyományteremtő módon bizonyos időközönként összefoglalja, és kötet formájában közzéteszi a kar tudományos kutatásait bemutató írásokat. Az első kötetben szereplő publikációk részben a karon 1998 előtt, részben az adott évben végzett munkákat foglalja össze, mutatja be négy fejezetben: orvostudomány, népegészségügy és egészségtudomány, informatikatudomány, társadalomtudomány.

1999-ben a Salgótarjáni Népjóléti Képzési Központtal közösen jelent meg, mintegy kutatási zárójelentésként, a „Peremvidék, szociális kutatások Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében” címmel az a kötet, amely a kar oktatóinak tudományos kutatásait foglalja össze, mutatja be.

A Tudományos Közlemények első számának megjelenése után eltelt öt év, amikor is 2003-ban megszületett a második kötet, mely a szerkesztőbizottság döntése alapján azokat a kutatási eredményeket mutatja be, melyeket külföldi kollégák vendégoktatóként, vagy a karon megrendezett konferenciákon ismertettek meg a hallgatókkal és az érdeklődő szakmai közönséggel. A kötet szerzői: prof. dr. Rainer Greca, az Eichstätti Katolikus Egyetem, Németország szociológia professzora; prof. dr. Thomas R. Lawson, a szociális munka professzora, Kent School of Social Work, University of Louisville, Kentucky, USA; prof. dr. Rolf Schwendter, a szubkultúra és deviancia elmélet professzora, Kassel, Németország; prof. dr. Yossi Korazim-Körösy, a tervezés és kutatás koordinátora, professzor a jeruzsálemi Héber Egyetem Paul Baerwald szociális munkás képzésében, Izrael; prof. dr. Stephen P. Osborne, a közszolgálati menedzsment professzora, Aston Business School, Aston University, Bir-

mingham, Anglia; Kathleen Ross, a közszolgálati menedzsment és helyi irányítás oktatója, School of Public Policy, University of Birmingham, Anglia.

Tudományos Közlemények III.

A kötet három tudományos területet ölel fel, valamint két idegen nyelvű közleményt tartalmaz. Az első fejezetben az orvos- és egészségtudomány kapott helyet, öt, nagyon izgalmas kutatás eredményeinek bemutatásával, melyek – ellentétben a címükben szereplő, a laikusok számára talán elrettentő elnevezésekkel – közérthetően, világosan foglalják össze a tudományág friss tapasztalatait. A második fejezet a matematika- és informatikatudomány friss kutatási eredményeit ismerteti három tanulmányon keresztül.

A kötet harmadik része a társadalomtudomány területén született írásokat fogja egy csokorba; jelen ajánlásban ezen írások tartalmát igyekszem kicsit közelebbről bemutatni. A fejezetek színes palettáján megtalálhatjuk az Észak-alföldi régió gazdasági fejlettségének és az életminőség összefüggéseiről, a hajléktalansággal kapcsolatban készült regionális kutatásról, a gyermekkorúak által elkövetett bűncselekmények alakulásáról, a szociális helyzet és a tuberculosis összefüggéséről, a zsidó identitás reneszánszáról, a kétszemélyes érdekkonfliktusok kimeneteleiről, a szociálpolitika EU-s szabályozásáról, a szociálpolitika alapelveinek az egyházi tanításokban való megjelenéséről, és a 90 évesnél idősebb debreceni lakosokat érintő empirikus kutatásának előkészítéséről szóló tanulmányokat. Egy kis ízelítő a tanulmányokból:

– Dr. Hajnal Béla a közlemény első részében az Észak-alföldi régió gazdasági fejlettségét taglalja: a legnagyobb hátrányban, a legrosszabb helyzetben még most is – az amúgy is sok szempontból a legrosszabb pozícióból induló – Szabolcs-Szatmár-Bereg megye van. A megye sok kistérsége a kiemelt támogatások ellenére is leszakadó helyzetben van, s ezeknek a térségeknek a fejlesztése különösen problematikus. A tanulmány nem csupán a gazdasági fejlettséget, hanem a régióban élők életminőségét is tárgyalja, hiszen a gazdasági fejlődés hagyományos mutatói nem fejezik ki az életkörülmények teljességét. A tudományos írás a HDI (Human Development Index) alapján elemzi a régióban élő emberek helyzetét.

– A Szoboszlai Katalin – Pattyán László szerzőpáros 2003-ban készített kutatását mutatja be a közleményben megjelent tanulmány, azzal a céllal, hogy képet adjon a keleti országrész négy megyéjében tartózkodó hajléktalanok összetételéről, szociális jellemzőikről. Megismerhetjük az elemzett térség hajléktalanellátással foglalkozó intézményeinek sajátosságait. A szerzők rámutatnak az intézményrendszer hiátusaira is, megfogalmazódik a hajléktalanok szociális kirekesztésének intézményes módszere. A tanulmány mindenképpen hasznos információkat nyújt a térség hajléktalanokkal foglalkozó ellátórendszerének át- és újragondolásához.

KÖNYVEKRŐL, FOLYÓIRATOKRÓL

– Dr. Sipos László írása hiánypótló: a tanulmány azt vizsgálja, hogyan alakult a gyermekkorú elkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények száma 1994 és 2003 között. A szerző az elemzett adatok alapján megállapítja, hogy a gyermekkorú elkövetők általában 12–13 éves fiúk, háromnegyed részüket – a közhiedelemmel ellentétben – a szüleik családi környezetben, közösen nevelik. Fontos kiemelni, hogy a nevelőotthonokban, intézetben élő gyermekkorú elkövetők aránya mindössze 5–7 százalék. Ilyen és ehhez hasonló hasznos és olykor megdöbbentő adatokat tudhatunk meg erről az eddig kevésbé elemzett területről dr. Sipos László közleményéből.

– Olajos Józsefné tanulmányából megtudhatjuk, hogy a tuberculosis előfordulása jelentős földrajzi különbségeket mutat az országon belül is: a kelet-magyarországi megyék megbetegedési aránya több mint a duplája a nyugati részének. A szakemberek ezt a jelenséget az emberek szociális helyzetével magyarázzák. A tanulmány a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében élők szociális helyzetének és a tuberkulózis előfordulásának összefüggéseit vizsgálja.

– Jóna György írásából azt az empirikus adatokra épülő kutatási anyagot ismerhetjük meg, mely a Nyíregyházán élő fiatal zsidó felnőttekről szól. A szerző azt vizsgálja, hogy az elemzett populáció életében a rendszerváltás után körvonalazódó új identitás keretei hogyan érvényesülnek napjainkban, hogyan alakulnak ki az etnikai identitás határai, milyen intenzitással funkcionálnak, és hogyan manifesztálódnak a fiatalok kommunikációjában, attitűdjeiben. Érdekes interjúrészletekből ismerhetjük meg, hogyan viszonyulnak a mai fiatalok zsidó identitásukhoz, vallásukhoz.

– Dr. Horváth Andrea tanulmánya olyan döntéshelyzeteket vizsgál, melyek interperszonális dilemmákat generálnak: a saját érdek előtérbe helyezése vagy a kollektív nyereségre való törekvés, kooperálni, vagy versenyezni, bízni, vagy nem bízni a másik emberben. Mindennapjainkban előforduló helyzetek kerülnek górcső alá, és pedíg a 2x2-es játékelméleti alapokon nyugvó empirikus kutatások eredményei alapján. A társas orientációk (TÖ) mártír, hős, vezető és kizsákmányoló típusait ismerhetjük meg, majd képet kapunk ezen típusok előfordulásainak jellemzőiről. A cikk a szerző „A kétszemélyes interdependens érdekkonfliktusok kimeneteleinek alakulása felnőttkorban és különböző interperszonális kapcsolatokban” című PhD disszertációja alapján készült.

– Dr. Nagy Péter az Európai Unió Alkotmányát vizsgálja abból a szempontból, hogy az milyen területen és milyen mélységben kívánja szabályozni a szociális kérdéseket, és hogy az eddigi szabályozásokhoz képest hogyan változott a szabályozás köre. A tanulmány a szociális kérdésekre és a szociálpolitika alkotmányos szabályozására fókuszálva tekint át az Unió intézményeit és szerveit, azok felépítését, feladatait, külön tárgyalva a jogalkotó és a jogalkalmazó intézményeket.

– Ferenczi Gábor írásából azokat az értékeket, alapelveket ismerhetjük meg, melyeket a katolikus társadalmi tanítás, illetve a szociálpolitika és a szociális munka is magáénak vall és nélkülözhetetlennek tart, eredményes tevékenységéhez.

– Szilvási Henrietta tanulmányából egy olyan kérdőív tartalmát, felépítését ismerhetjük meg, amelyet a Debrecenben élő 90 év feletti népesség körében reprezentatív empirikus adatfelvétel során fognak alkalmazni.

A Tudományos Közlemények kiadvány sorozat – kitűzött céljának megfelelően – jó lehetőséget biztosít a Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar oktatói számára, hogy legfrissebb tudományos tevékenységüket, kutatási eredményeiket bemutassák, valamint ösztönzi a karon folyó kutatási munkát és a tudományos eredmények közzétételét.